

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1883.

32. szám.

Augusztus 9.

Isten uja.

Leleketrázó szerencsétlenségekről értesít bennünket a villamos táviró. Egyfelől Egyiptomban a döghalál tarolja az élőket, óránként százakra menő áldozatokat szedvén; másfelől az ischiai catastropha részletei töltik el borzalommal egész valónkat. A cholera epidemicus szörnye a nagy forráság közepett nem szokott váratlan vendég lenni, sőt inkább a legesekélyebb hasonlósággal bíró szörványos tünet elég arra, hogy egész várost és országot félelemmel töltsön el, mert az emberiségnek még mindig emlékében élnek a legközelebbi multban átszenvedett ragály okozta szomorú veszteségek. Sőt mondhatni, vannak idők és körülmények, midőn a cholera, vagy más epidemicus veszélyt természetes következménynek iparkodik feltüntetni a tudomány, például nagyobb hadjáratok után, midőn a ragályos bajokat a kevésbbé gondosan eltakarított holttestek ezreiből fől-szálló gőzök és gázok párolgásának betudni sietnek. Egyszóval mindent elkövetne az emberi ész, hogy kibúvót találjon Annak színe elől, kinek uja a világ-egyetemet kormányozza, kinek egyetlen intésétől ezerek és százezerek élete, jóléte és boldogsága függ. Nehezen, igen nehezen vallja be a mai materialisticus eszmékkel telt világ, hogy a jó Isten ujjától függ. Az emberi természetben az eredendő bűn maradványaként lappangó gőg, de emellett az események végokában, intézőjében való hit, következményeiből való kereszténytelen félelem az, melylyel a teremtmény a közte és a Teremtő közt főnálló kapesot széttépni szeretné, ha az egyedül tőle függne.

A gőg azonban megtalálja lealáztatását, mert írva van: »aki magát felmagasztalja, megaláztatik.« Oly ese-

ménnyel szemben, minő az ischiai szerencsétlenség, még a hitetlen szemtanu sem képes daccezal, göggel felelni. Borzasztó még csak elgondolni is, hogy a kies olasz sziget, melyet évenként ezerek és ezerek kerestek föl a tengeri gyógyfürdő használata céljából, mely egyetlen évben sem vala oly látogatott, mint most, pár óra alatt teljesen romokká vált. A domb, a melyen a városka állott, besüppedt és pusztá homok fedi az óriási romhalmazt. Eddigi számítás szerint háromezer ember élete van e romok alá temetve. A mentésre kiküldött szemtanuk képzelmet felülmuló, idegrázó esetekről beszélnek. Itt-ott kísérteties kékes láng csap fel a romok közül, mely borzadályt kelt azon kevés élők közt, kik még a szigeten vannak. A romok közt csak nagy óvatossággal lehet előrehatolni, mert úgy tetszik, mintha még mindig mozogna a talaj. Itt egy kőfal omlik be, amott egy félrefordult tetőzet hull alá. Minden úgy néz ki, mintha dynamittal robbantották volna föl az egész környéket. A romhalmaz alól még egyre vonszolják ki a holttestek és sebesültek százait. A szenvedéstől és éhségtől alélt félholtakat Nápolyba szállítják ápolás végett, kik fogalommal sem bírnak azon óriási veszteségről, melyet szenvedtek vagyonuk és rokonaik elvesztése által.

Nem folytatjuk tovább az idegrázó kép vázolását, melyeket papiroson, hallomás után, hézagosan adni is eléríteni az író és olvasót egyaránt. Felteszszük inkább a kérdést, hogy valjon nem Isten uja nyilvánul-e ezen gyászos eseményben? Nem az ő intő és figyelmeztető szö-zata hallatszik-e elő az ischiai romok közül akkor, midőn róla egészen megfélekednek? Olaszországnak nagy bűnei vannak, melyek a civilisatio, a haladás, a testvériség rongyolt köpenyébe burkoltan még kiáltóbb

Budapest III., rostélyuteza, Királylakanya II. sz. b. a. f. posta és megye-
436-307
ház közelében.

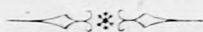
tekintetűekké válnak. Az olasz egység fejedelme könyvelt szemekkel áll meg az ischiai romok felett, emberi érzéseinek adva át egészen magát: a jó Isten látta lelkét, hogy mi viharzott e percekben keresztül rajta, hogy valjon nem kereste, nem fürkészte-e azon okokat, melyek a szerencsétlenségekben és csapásokban nyilvánult Isten-ujjával szoros kapcsolatban vannak.

A történelem józan bölcsészete megtanítja az elfogulatlant arra, hogy az események folyásában fatalismus helyett okszerű összefüggést, a kimagasló epizódokban és alakokban az okszerű összefüggés bölcs vezetőjének ujját ismerje föl. Az ókori nagy és művelt népek fénykora és bukása épúgy ezen hatalom egyetlen intésetől függött, mint függünk ma mindannyian, kik az eseményekben Isten ujját tekinteni lépten-nyomon elfeledjük. Csak ha szokatlan megrendítő csapás ér bennünket, kénytelenségből meghajtjuk gögös fejünket, de amint alkalom nyílik a régi kerékvágásba zökkenni, ismét a régiék vagyunk. Emlékezzünk csak a pár év előtt bennünket is legközelebből ért csapásra, Szeged pusztulására. Naponkint rémülettel olvastuk a részleteket s hasábokat olvastunk arról, hogy a magyart az Isten mennyire meglátogatta. Ime a megifjodó város szépsége fölött mennyire elfeledjük a romokat és a belölők segítséget kiáltók jajveszékéseit; visszazökentünk a régi életviszonyok közé, honnét a csapás rövid időre bennünket megalázni és semmiségünket beismerni kiragadott. A rokonézésű külföld segélye és részvéte csak fokozta semmiségünk tudatát, elhagyatottságunkat.

Ime ma Olaszországot fenyegette meg az Ur keze. Eszünkbe jutnak vigasztalásul gr. De Maistre szép szavai: »Midőn Isten törül, teszi, hogy írjon.« Az ischiai pusztulás, az egyiptomi epidemia intő szózat, melyet az emberiségnek meg kell értenie, különösen pedig azoknak, kiket e csapás közvetlenül sújtott, kik a megfenyítő Isten ujjá árnyékában hibáik nagyságát lelkükben érzik.

Végül még egyet. Nekünk is jól esett a külföld részvéte és megemlékezése: most rajtunk a sor. Olaszország nem állott az utolsók között, midőn Szegedet a nagy csapás érte: méltó, hogy az ischiai szerencsétlenekről mi is megemlékezzünk. A nemzetiség különféleiségeiben nyilvánuló korlátokat megsemmisíti az a tudat, hogy egy közös Atyának vagyunk gyermekei, kinek ujjá egyszer egyikünket, másszor másikat szokta megfenyíteni. Adjon kiki testvérei számára tehetősége szerint!

Emér.

A kigyó harez. *)

Hejh Hannibal! hogy leszünk már azzal a csatával?
Bekerített Eumenes tengeri hadával,
Száz vitorla, gálya
Utadat elállja . . .

Pergamus már Róma fegyvertársa:
Hogy hajóid' Océánba mártsa.

Túl a habon, fent a parton, százezernyi tábor . . .
Hogyha kikötsz, elborít a dárda-dzsida zápor
Cannae véres ára,
Megtér valahára!

Róma sassa újra röpül, fent van:
»Carthaginem censeo delendam!«

Ej no, nincs baj! ki a zászlót! fel a nagy vitorlát!
Diadalmam' nem köti meg semmi földi korlát . . .
Ujra győz a lángész!
Föl! Carthago ránk néz . . .

Honszerelmünk szirtkemény kebelrel
Győz erővel, vagy ha nem? hát — csellel!

Csak a királyt! gyáva rabja! Róma cimborája!
Valamennyi csak ez egyre! törjön, üssön rája!

Folyjon undok vére
Róma szégyenére . . .

Megmutatom: melyik a hajója?
Ahol éltét dugva bújva ójja!

S megy a hírnök békebotlaltal, h a z u d ó levéllel . . .
Tudakolva a királyi díszhajóra ér fel
Általadja nyomban,
Eltűnik suttomban . . .

Hát csupa gúny, amint belepillant:
»Hah utána!« de az tova illant.

Kél a habtáncz! rajta gályák! oda azt a csáklyát!
Csak az egyre! a királyi nagy hajóra vági át!

S a piczi sok gálya
Mindenütt cibálja:
Mintha fecskék űzik a vak baglyot . . .
Eumenes fuss! a csatátért hagyd ott!

Hát a többi? ej beh furesa háboru van ottan:
A hajókra száz fa z é k hull, púnoktól dobottan . . .
»Tejköcsögöt adtok?
Tán biz dajkák vagytok?!«

Megfejtük a pergamusi kecskét
Kis csecsemők! igyatok tejecskét!

Hah de szörnyű! zúzva törve szakad a csuporka . . .
S im belőle száz k i g y ó fut sziszegve, ugorva,
Szúrva marva mászik,
Fulánkkal csatázik . . .

A sebesült tengeri had ordít
S futva sebtén száz vitorlát fordít!

Rút kigyókkal harezot így nyersz, kigyónál esalárdabb!
Hejh Hannibal! rád szakad majd a borús határnap:

Hol tennen magadnak
Kebelén fakadnak
Síri kigyók, öntudatod férge . . .
S mar halálra öngyilkolás mérge!

..... S. J.

*) Hannibal életéből L. Corn. Nep. X. fej.

Esőben és viharban.

— Beszély. —
(Vége.)

Strom alig mert lélekzeni, midőn e pompás hangot hallá.

Midőn Gizela helyére ült; bátyja a műépítészszel kezdett beszélni a góth egyház javítása felől. Strom itt elemében érzé magát, s oly világosan és eleven színekkel fejté ki nézeteit, hogy Gizela is nagy figyelemmel hallgatá őt.

— Nemde, ez téged is érdekel? — kérde a tanár nővérét, midőn észrevév, hogy mily figyelemmel hallgatja a társalgást. Azután az építészhez fordulva, folytatá: — Oh ön nem is képzei, mily biztos tájékozással bír nővérem e téren. Ugyhiszem, Gelenhausen műemlékeinél lepte meg őt ezen érdeklődés. Ugyanis a mult évben egy kis légyottot adtunk egymásnak ama kis »Barbarossa« városban, de mitől egy kis baleset által visszatartattam, és nővérem, a mint látszik, ottani magányos tartózkodását műépítészeti tanulmányokra fordítá, mert ezen idő óta ritka tudvágyat mutat az ön szakmája iránt tisztelt műépítész ur.

Könnyű tréfálkozó hangon mondá ezen szavakat a tanár, nem sejtve, mily rejtett hurokat érint általuk.

Gizela ajkai körül heves rángás mutatkozott, mintha gyors választ akarna várni; azonban, midőn a műépítész kék szemeit oly különös kifejezéssel magára irányozva látá, ajkait szorosan egymásra szorítá és hallgatott.

— És amit ott talált, megmaradt-e élénken emlékezetében? kérde csaknem remegő hangon Strom, s midőn erre zavartan pirulva földre süté szemeit, könnyű fellélekzéssel folytatá:

— Én is Gelenhausenben voltam a mult — nyáron. S a Gizela emlékének szentelt várból egy képet hoztam magammal, melyből lelkem naponta új lelkesülést merít. Azon benyomás, melyet ott nyertem, soha sem fog elhalványulni bennem.

— Különös ábrándozó, gondoló magában a tanár, midőn a műépítész szemeiben a ritka fényt, s arczán az izgatottság pirját látá. Azután hangosan mondá: — Valóban, ama császárvár pompás épület lehetett, mily kár, hogy a svédek feldúlták. Nemde Gizela?

Ez azonban még mindig néma zavarban ült ott, és bátyja föl nem foghatta, mi lehetett egyszerre nővérét, ki máskor oly élénken csevegett e tárgyról.

Most poharat emelt a műépítész, s Gizela felé tartva, mondá: Kocziantsunk a kedves emlékek tartóságára.

Egy pillanatig habozott még mindig elfogulva, de azután felemelé ő is poharát, s a műépítészéhez érinté.

IX.

Másnap a lég oly forró és rekkenő vala, hogy a kis hegyváros lakói csak nyögve jártak meredek utcaíkon.

Strom mitsem érzett e forróságból, egész lényé föl volt villanyozva, mert még ma is a tegnapi est benyomása alatt állott. Ismét feltalálá őt, ismét beszélt vele, de egyetlen szóval sem történt említés köztük az előbbi ismeretség felől.

A hölgy egészen ignorálta azt, s vele mint teljesen idegennel bánt el. Strom kérdé magától, vajjon miért cselekedhetette ezt, s most igen örült, hogy Rudolphynak nem emlité, hogy e nővel már találkozott egyszer. De habár mindketten kerülék a kölesönös felismerés jelenetét: egyes szavakat mégis ejtettek, melyek arra utaltak, és Strom titkos örömmel vette észre, hogy Gizela őt nem feledte el.

Ő nem maradt előtte közönyös, neki szabad volt reményelnie, s így kimondhatlanul boldog volt.

Mily egészen más volt ő iránta, mint ama tanár iránt! De nem irta-e alá a szerződést? Nem akart-e már holnap utra indulni? De hát azért találta-e fel ismét, hogy újra elveszítse? — gondolkodék. — Nem, neki nem szabad elmennie, s ha száz szerződést irt volna is alá! kiáltá, s gyors eltökéléssel elhagyá lakását s a város előtt fekvő villába sietett.

Csendesen állott itt e kis villa a nyári nap égető hevében. A kert fái és bokrai csak-ugy epedtek az enyhítő eső után.

Hevesen dobogó szívvel lépett Strom a kis villába.

— Az uraság ninesen itthon; mondák neki, mire csalódva fordult vissza, de haza nem akart menni, azért a szabadban egy kis sétát tenni határozá, s majd visszajövet újra megpróbálja szerencséjét; gondolá magában.

Azonban szándékában újra csalódott, mert csakhamar heves szélvihar keletkezett, mely az ut porát egészen felkavará. Menésközben Strom annyira elmerült gondolataiban, hogy észre sem vette, miszerint az eget sötét felhők boríták, s valóságos szürkület állt be.

Gyorsan megfordult, mert már az első nehéz esőcseppek kezdtek hullani, azonban oly zápor érte utol, hogy bőrig ázott át, s midőn így a villa elé érkezett, be kelle látnia, hogy ott nem mutathatja be magát ily nedves, megkuszált öltözetben.

Vajjon ma minden ellenem esküszik-e össze? dünnyögé boszusan, s legalább minél előbb a város kapujának boltozata alá iparkodott eljutni, hol azután az alkalmatlan eső megszűnését akará bevárni.

A kapu alá érve, egy hölgyet talált ott, ki szintén itt keresett menedéket. De mi ez? Örömeiben és meglepetésében szeretett volna felkiáltani, mert a hölgy — Gizela volt.

— Ah Bachmann kisasszony, ön is itt keresett menedéket? mondá az öröm hangján.

— Néhány bucsulátogatást kellett végezniem. Azonban nagy balgaság volt tőlem itt az eső megszűnését bevárni akarni, midőn még a közeli villánkba is eljuthattam volna, mert hiszen, midőn ideérkeztem, még csak egyes cseppek hullottak. S most nem akar véget érni e zápor, s én kényszerítve vagyok az itten időzésre; mondá Gizela türelmetlenül.

— S amyira sajnálja ön, hogy az eső itt fogva tartotta, s nekem még egyszer azon nagy boldogságot szerezte, hogy itt önnel beszélhetek? kérde Strom szemeit reá függesztve, — oly kellemetlen ez önre nézve?

Pirulva intett tagadólag fejével, azután, hogy Strom fürkésző tekintetét kikerülje, arczát elfordítá tőle, és a zuhogó záporba nézett.

— A sors már összevetett bennünket egyszer, kezdé kis szünet mulva Strom remegő hangon. Oh ha

tudná, mily sokat kutattam, kerestem önt, miután akkor az eső és vihar után eltűnt előlem. S most, midőn jó esilagam e városba vezetett, s önt végre feltalálnom engedé, most ön ismét tovább akar menni? Vajjon visszavonhatlanul már holnapra van elutazása kintizve?

Ő esendesen inte fejével. — Holnap innen elmegyek, mondá s gyöngye mosoly játszék ajkain. Ezen nem lehet változtatni, szerződésem kötelez. — ezen szavaknál még mindig az esőt nézé, úgy, hogy Strom csak arcz-élet láthatá esupán.

— És miért kötö meg e szerződést? Miért nem akar ön itt maradni, holott rokonai annyira ohajtanák ezt? kérdé tovább Strom.

— Hogy miért? mert ittlétem czélnélküli és haszontalan, viszonzá s mivel saját hatáskört akarok bírni, ha mindjárt csak mint egy quartett negyedik tagja is.

— S ön azt hiszi, hogy ezen hatáskör önt ki fogja elégíteni? Hiszi, hogy az ön szabadság és függetlenség utáni vágya ily viszonyok közt boldognak érzeni majd magát? kérdé hirtelen és feszülten.

Gizela vállat vont, azután mondá: — Miért ne, a gondolat, hogy magam tartom fönn magamat, sok minden apró kellemetlenségen fölül fog emelni.

— Soha, mondá hevesen Strom. Ezen ide- s tova vándorló élet épen oly kiállhatlan és czél nélküli lenne ön előtt, mint Micz, Miczi és Miczike pátyolgatása.

Csodálkozva fordult most Gizela Strom felé, kinek kék szemében a régi hamis kedv egy sugara csillámlott. Künn pedig zúgott a vihar, és most az eső víze nagy mennyiségben kezdett a kapu alá is beömleni.

— Lépjen ön ide fel, kéré a műépítész, ki egy kis fal-magaslaton állott, ez volt az egyedüli hely, melyet a víz nem érhetett. Gizelának Strom mellé kellett állnia.

— Miért választ ön oly pályát, mely soha sem fogja önt kielégíteni, soha; folytatá Strom esendesebb hangon — pedig egy sokkal fonsőbb hatáskör állna rendelkezésére? Avagy nem lenne-e szebb, s nagyobb a saját tüzhelyénél szabad függetlenségben működnie és egy férfi egész boldogságát megalapítani?

Gizela lesütött szemekkel hallgatá Strom szavait, ki folytatá: — Ön eddig nem akart erről hallani, mivel a házasságot nem mint ellátási-intézményt tekinté, s mivel oly férfit óhajtott magának, kit szívével megtudna ajándékozni. Már most, ha jönne oly férfi, ki önnel, nézeteivel egyetért, ki bátran elmondhatja, minden gyarlósága mellett, hogy állását saját fáradozásainak árán bírja, hogy hiterős alapon nyugosznak vallási elvei, melyektől egy használnyira sem tér el, egy férfi, ki talán jobb maggal bír, mint nála ezt az érdes héj gyanítani engedi. — Strom itt egy kissé elhallgatott, de Gizela még mindig hallgatott, s nagyobb zavarral küzdött, mint az elébb, mert hiszen csaknem saját szavainak ismétlése volt az, mit most Strom ajkairól hallott.

— S ha ezen férfi, folytatá Strom tovább esdő hangon — most ön előtt állna s kéré: Maradjon itt. Bontsa fel ama meggondolás nélkül aláírt szerződést. Ama quartett meg fogja szerezni a hiányzó tagot, de nekem örökké hiányoznék a boldogság, ha egymásért teremtett lelkünk nem egyesülhetne. Akar-e itt maradni s ezen férfit a világ legboldogabb emberévé tenni?

Szemei kéroleg függtek Gizelán, ki felemelé fejét s büszke vonásain mosoly futott át, oly lágy, oly kedves, mint a tavaszi napsugár.

— Gizela, ön akarja ezt? — Ön akar enyém lenni? kiáltá ujjongva Strom.

Nem zárta őt karjaiba, mert hiszen a nyílt kapu alatt álltak, s a sétányon már egy-két egyén is látható vala minthogy az eső elállt, s a víz is lefolyt a kapuzat alól. Ők azonban ezt nem vették észre, még mindig mintha oda lettek volna büvölve, a magaslaton álltak. Strom megragadta Gizela kezét és a költővel mondá: Enyém vagy! örökre enyém!

— Ah Bachmann kisasszony, hát itt találom önt! Épen a villából jövök, hol senkit sem találtam hon, s a bekövetkezett zápor kényszerített ott várakozni. Csak mégegyszer Istenhozzádot akartam önnek mondani, és nóm üdvözetét átadni. Rudolphy ur volt ez, ki a kapu alá lépve, ezen szavakat szokott élénkségével mondá.

— Ön nagyon szíves, Rudolphy ur, azonban a bucsuzásra már ninesen szükség, én ittmaradok; mondá Gizela mosolyogva.

— Ön marad? — kiáltá amaz örvendve, és csodálkozva, de hát az aláírt szerződés?

— Fel lesz bontva, s egy uj megkötve; mondá Strom sugárzó arccal.

— Felbontatlanul, egy egész életre; erősíté Gizela halkan.

Rudolphy bámulva hol egyikre, hol másikra tekintgetett, meg nem tudva fejteni a dolgot. Gizela következetességét ismerve, nem tudá mire vélni annak terve megváltoztatását. De Strom csakhamar felvilágosítá őt, midőn Gizelát mint menyasszonyát neki bemutató. Egy kis idő kellett, míg Rudolphy előtt a tény valódsága hitrele talált; de azután élénken gratulált a boldog párnak.

— No ugyan ki hitte volna ezt Strom felől! Még mindig a nőket kerülő ficzkónak tartom őt, és oly naiv vagyok mindenféle térítő-kísérleteket kifözni, s ime egyszerre csak egy eddig bevehetlen szívet merészen viharosan foglal el.

— Igen, esőben és viharban, viharosan foglaltam el e szép és nemes szívet! mondá boldog, diadalmas mosollyal Strom.

(Németből.)

Rajkai Czeczília.

A fekete uszkár.

— F. Anstey szomorú humoroszkje. —

(Folytatás.)

Tudom, hogy rosszul cselekedtem -- hisz ez úgy szólván lopás volt -- de én kétségbeesett ember voltam. Lilian reám nézve örökre elveszett s én a megkezdett uton már nagyon messze mentem. S így buktam el. Minden, ki történetemet olvassa, elég nagylelkű lesz meggondolni, mily rendkívüli helyzetben voltam én, s a megvetés mellett egy kis részvétet is fog irántam érezni.

A városban vacsoráltam s az utolsó vasuti vonaton az ál Bingóval haza utaztam. Magaviselete komoly és tiszteletteljes volt; nemes és barátságos, minden tekintetben ellentéte Bingónak. Azonban ezen állatnak tekintetében volt valami, mintha azt akarná mon-

dani: — Jól tudom, hogy csalást akarnak velem elkövetni s ezt sajnálom.

Midőn haza érkeztem, ráadtam Bingó ezüst-nyakravalóját, azután bemutattam őt anyámnak. Minden bizalmatlankodás nélkül a valódi Bingó gyanánt fogadta. Runnerékhez személyesen nem mertem elvinni a kutyát, hanem másnap levelet irtam Runnernének, örömet tolmácsolva, hogy Bingót hazaküldhetem neki. Liliának pedig csak ennyit irtam: »Elfogja-e most hinni, hogy őszinte vagyok?« Mindkét levelet az uszkár nyakravalójára kötöttem, s a kutyát, hivatalba menetelem előtt, betettem az ezredes kertjébe.

Midőn este hazajöttem, anyám e szavakkal fogadott: — Nem képzelheted, mily nagy örömük volt Runneréknek, midőn Bingót meglátták. Nem győztek téged magasztalni; különösen Lilian; szegény gyermek, egészen meg volt hatva! Meghívtak mindkettőnket vacsorára, de én végre rábeszéltem őket, hogy jőjjenek hozzánk. A kutyát magukkal fogják hozni, hogy barátságot kössünk vele. Frank Traversszel is találkoztam, körutjáról visszatért; meghívtam őt is.

Mélyen föllélekztem. Kétségbeesett játékot játszottam, de a játszmat megnyertem! Őszintén szólva, jobban volna, haszerettem anyám Travers urat nem hívja meg, — de most mármég sem féltém többé tőle.

Az ezredes és családja korán eljöttek; ő és neje annyira elhalmoztak hálanyilvánítsaikkal, hogy rosszul lettem bele; Lilian lesütött szemekkel s szemérmes arccal köszöntött, nem szólott azonban semmit.

Őt percz mulva, midőn azon ürügy alatt, hogy egy begoniát fogok neki mutatni, az üvegházba csaltam, kezét vállamra tette és susogva mondá: — Szélkakas ur — Algernon, megbocsáthat nekem, hogy oly kegyetlen, oly igazságtalan voltam kegyed irányában?

— Oh igen! igen! mondám.

Nem maradtunk sokáig az üvegházban; de mielőtt onnan kimentünk, Rosebush Lilian megigérte, hogy boldoggá tesz. Midőn ismét a családi szobába léptünk, láttam, hogy Frank Travers, kinek a Bingó megkerüléséről szóló történetet elbeszéltek, egykissé elhalványodott. Szegény Travers, sajnáltam őt, habár nem voltam barátja! A beszélgetésben nem vett részt, levertnek látszott.

— Nem képzelheti, mily jóeselekedetet művelt; mondá az ezredes felém fordulva. Nem mondhatom önnek, mily drága nekem ez a kutya s mennyire hiányzott nekem a szegény állat. Már minden reményről lemondottam, hogy még egyszer látni fogom, de lássa Travers ur, a nemeslelkű Szélkakas addig kereste egész Londonban, míg meg nem találta.

Láttam Travers arezán, mintha azt akarta volna mondani: csak félannyi idő alatt, mennyi nekem kellett, ötven Bingót talált volna, ha reá gondol vala.

— Nem képzelheti, mondá Runnerné anyámnak, mily megható volt látni Bingó örömét, midőn a régi családtagokra ráismert. Körüljárt, mindent megszagolt s örömeiben vonított. Emellett oly bűnbánónak mutatkozott, annyira szégyenli magát megszökése miatt, hogy alig mer előjönni, ha férjem hívja, s mindig elbujik. Ide be a házba egyáltalán nem akar bejönni, a kertben hagyjuk.

— Egészen megváltozott ez a kutya, tevé hozzá Lilian, még egyetlen házalót sem harapott meg.

— Majd megteszi! kiálta föl vígan az ezredes; majd fogja megint kergetni a macskákat, mint azelőtt.

— Oh! ezek a macskák! vágott közbe szegény ártatlan anyám. Algy, nem kísérletted még meg szélpuskát?

Travers nevetett. — Ez jó eszme, mondá; szélpuska macskákra! Csinált már jó zsákmányt, Szélkakas?

— Oh igen! felelém s éreztem, hogy minden vér az arczomba szökött.

— Algy kitűnő vadász, igen jól tud verebeket löni.

— Vigyázzon ám, fiatal ember, mondá az ezredes, hogy tévedésből valahogy az én Bingómat le ne puffantsa! Nem szeretném még egyszer átélni azt a bűt, melyben voltunk.

— Ha csakugyan nem akarnak több bort inni, jegyzém meg gyorsan, az ezredes és Travers felé fordulva, akkor azt indítványozom, hogy a kávé a kertben igyuk, ott hűvösebb lesz.

Traversnek engedtem át a feladatot, hogy a hölgyeket mulattassa — hisz ő már nem árthatott nekem — az ezredest pedig félre hívtam, hogy beleegyezését kérjem Liliannal való eljegyzésünkhöz.

— Nincs egész Angliában férfit, mondá, kinek szívesebben adnám leányomat, mint önnek. Ön derék fiatal ember, kinek jó szíve van. Liliának lesz kevés pénze, kéje is, azt tudja ön. Valóban, fiatal barátom, nem képzelheti, mily örömünk van, hogy kutyánk megkerült. Ejnye, nézzed csak, mit csinál ott az a kutya?

Leirhatlan rémületemre láttam, hogy a czudar uszkár a zöld pázsiton báránybuezkákat vetett. Kört képeztünk körülötte s kíváncsian szemléltük, hogyan tudott állani sokáig két lábon.

John! kiáltá föl Runner asszony, hisz Bingó ilyesmihez soha életében nem értett!

— Különös, különös! mondá az ezredes, szemüvegét föltéve; ezt tőlem nem tanulta.

— Ugy hiszem, vetém gyorsan oda, hogy Bingó, mely mindig igen érzékeny és ideges volt, a viszontlátás örömeiben bizonyára megbolondult.

(Folytatása következik.)

TÁRCSA.

Elszört lapok uti naplóból.

Maszlaghy Ferencztől.

(Folytatás.)

VII.

Soha sem felejttem el, mennyire csalatkoztam, midőn először lévén Velenczében, a Canal grandé-n tett obligát séta alkalmával vezetém egy szutykos, rozzant házra mutatott, mely a többi fejedelmi paloták sorából kiritt, s melyről azt mondá, hogy az volt háza — Desdemonának. Ez lett volna háza az ősz Brabantiónak, hol a hőszerelemű mór esténként elmondva élete történetét, kiállott viszontagságait, elbeszélése varázsával nyeré meg hölgye szívét? Képzelmem e helyt másnak ismeré, gazdagon felszerelve mindennel, mit fény, gazdagság, költészet nyújt. A való visszata-

szító képet adott, nagyon elégségeset arra, hogy a költői ábránd, mint bomlott felhő, szétfoszoljék. De ezen csalódás még hagyján. Hiszen Nürnbergben a koszorús mesterdálnok: Hans Sachs házát most hentes bírja, s hol korának legnagyobb költője remekeit szülve; ott most hurkákát gyártanak. Hiszen az avignoni híres pápai palotának azon termeiben, melyek a kor legnevezeteseb férfait, hölgyeit látták együtt, hol pápák, fejedelmek, hercegek, költők, művészek társalogtak naponként, most pörére vetkőzött katonák kártyáznak s színak kapadohányt. Aki utazik s felkeresi a történelmi nagy alakok emlékeivel eltelt helyeket, az mindig készen legyen a csalódásokra; mindig készen legyen arra, hogy amit képzelme megteremtett, azt a való le fogja rombolni. Készen voltam én is, — de arra még sem voltam készen, a mi Veronában, a Juliák városában várt reám.

Schakspere alkotásai között talán egyetlen egy sincs, mely az utóvilág nemes rokonszenvét oly fokban bírná, mint *Romeó és Juliá-ja*. Midőn ezen lángelme remekei elhanyagoltan, megvetve, nem értve heverték a könyvtárak poros foliánsai között s Schakspere még annyiban sem élt a világnak, mint *Sophoklész* vagy *Euripidész*, még azon korban is, melyben kincsei, e ragyogó gyémántok porban feküdtek, — egy műve folyton fennen ragyogott, s kiállotta a versenyt a romantikai iskola hamis csillogásával. E mű *Romeó és Julia*. Az érző és eszményiség után törő világ e műben az emberi szenvedélyek legerősbikének, leghatalmasabbikának és bizonyára legszebbjének apotheosisát ismerte föl. Goethe hatalmas nagy szellem volt, s alkotásaiban egyaránt bámulom a költő teremtő erejét, a bölcsész nyugalmát, s a lángész biztosságát; de hová törpül le az ő szenvedő Wertherje *Romeó és Julia* mellett. Az előbbi apotheosisa a kétségbeesés, és öngyilkosságnak s egy kissé rajongó, ábrándos kedélynek halált hozó méreg, melyet ép azért nem adnék soha ifjak kezébe. Az utóbbi költői fényben ragyogó való, melynek tragikus végkifejldése komoly tanulságot tartalmaz, mely érző szívet érintetlen nem hagyhat. Werther szájalmat, *Romeó és Julia* rokonszenvet ébreszt s bár mindkettő az ifju korok rózsás korában szerepel, a szenvedély, Wertherben rideg, emésztő való, *Romeó és Juliánál* egy soha el nem enyésző ideál. Ép azért *Romeó és Julia* mint historiai tény s mint tragédia, ép úgy ment Werther fájó sentimentalismusától, mint *Abelárd és Heloise* durva realismusától. Minden egészséges és ép embernek lelkületében többé-kevésbé nyomokat hagyott azon kor, melyben e két szerető alakot eszményi magasságban látta s én nem tartózkodom kimondani, hogy senkinek sincs oka ezt szégyenelni. Az élet tavasza első édes bús reményeivel virágtalan tűnt tova annál, kinek szíve soha fél nem melegegett. Ezt a kincset csak egy képes pótolni, — az égnek tiszta szerelme.

Ott állok a ház előtt, melynek gazdag faragványú erkélyén *Julia* búcsuzott *Romeótól*, Schakspere örök szép nyelvében beszélve:

Már menni készülsz? még nem virrad.
Nem a pacsirta volt, hanem a fülmile,
Félnék fűled mitől megrezzene.
A gránát-almafán szól minden éjjel.
Hidd el szerelmem, csak a fülmile.

Pacsirta volt, a reggel hirnöke,
Nem fülmile. Nézd! már irigy sugár
Szegélyzi a felhők nyíló kárpitát
Kelet felől. Az éj lámpái már
Leégtek. . . . Szíven!
Mennem kell, hogyha élni akarok,
Vagy maradnom és meghalnom itt.

Az erkélynek semmi nyoma többé. Lent, a földszinten, bűzös csapszék van, valóságos olasz lebut. Az utcára nyíló ajtón át ott látni egybegyűlve a veronai csöseléket. Kék zubbonyos munkások, feltűrt ingujjú hordárok, napszámosok ülnek ott festetlen, piszkos asztalok körül; isznak, dohányoznak s lármáznak eszeveszetteen. Vastag füstgomoly dől ki az ajtón át az utcára s kint álló szoktathatja szemeit az undorító látványhoz. Belépni nem tanácsos. Minden fertály órában átmegy egy-egy bérfogat az utcán, a kocsis kötelességszerűleg megáll a ház előtt s onnét a bakról mutogat ostorával az egykori Capuletti palotára a kocsiiban ülőknek. »Questa e la casa di Giulietta!« Amely figyelmeztetésre az idegenek tekintenek ide, oda, széltében, hosszában, hogy melyik az, — mert azt csak el nem hiszik, hogy e keskeny, magas, rozszant, piszkos ház legyen *Julia* palotája. Egyébiránt a csalódásból hamar kigyógyítja a kíváncsi utast a ház falán lévő ódon, kopott felírt s a Capulettiek családi czimere, mely, mint e név mutatja, egy kalapot bir a paizson. A kocsis azután, ki bizvást jobban tudja, hogy mérik itezéjét a bornak a Capuletti palotában, mint azt, hogy ki volt tulajdonképen az a *Giulietta*, kinek piszkos házát minden utas megnézi, néhány percz múlva megcsapkodja lovait s üget tovább. Az ábrándos utas pedig, aki tele van *Romeó és Juliával*, csak elbámul a fölött, hogy mit is látott voltaképen.

Szárnyzegett phantasiával mentem én is tova *Julia* házától. Gondolám, pótolja csalódásomat egy más emlék, mely sokkal érdekesebb, mert hiszen a tragédiának végső és olyannyira meghatározó jelenetében szerepel. Ez *Julia* sirja, melynél ama szívszakgató jelenet lefolyt, midőn a családi gyűlölet két szomorú áldozata a halálban egyesült. A vicolo Franceschinóban van egy elzárt kert, annak a közepén egy magán álló barát zárda. Egy emberséges katona megnyitá előttem a kertajtót s én beléptem. Szomorú, pietástalan rombolás jeleit látni itt mindenütt. Az állam lefoglalta a zárdát kaszárnyának s *Lőrincz* barátutódjai helyett most mindenütt, az udvaron, kút mellett, falmentében, folyosókon szutykos katonákat látunk, azokat is a javából, mert merőben — fuhrweserek. Ha idegen belép, már tudják, mit akar, *Julia* sirját látni. Egyik-másik ló-komornyikban van annyi udvariasság, hogy a kérdezősködésre lábával egyet bök a levegőben s mutatja merre kell menni. Egy rozszant kápolna van ott, falai szentképek helyett teleaggatják istránggal, kötőfékkel, lószerszámmal. Ott egy szögletben van egy durván faragott kőkoporsó — ez *Julia* sirja.

Abelárd és Heloise sirja a Pére la chaiseben évszázadok óta mai napig, télen, nyáron tele van üde virágokkal. Minden fájó szív elhozza ide kegyeletének adóját, minden beteg virág elhozza ide hervadó testvéreit. És ebben, ha egyéb nincs, van költészet, eszményiség. Az olasz praktikusabban mutatja kegyeletét. Még néhány év előtt német turisták magyar bakákat találtak e helyen. Az alföld barna fiai soha sem hallották hírét Capuletti *Giuliettának*, — biz ők, mi tagadás benne, — a lovakat itatták *Julia* koporsójából. Az olaszokat ez nem feszélyezte. Hogy egész Veronában nem volt egyetlen ember, aki elvitette volna e szomorú emléket a lovak társaságából, azt a mai anyagi világban nem lehet csodálnunk, — de hogy nem volt legalább egy babszemnyi poeta, ki keserű dythirambokat nyögött volna el valamely helyi lapban, hogy a »tomba di Giulietta« — ha csak annyit ér is, mint egy kitömött majom a museo civicoban, más helyet érdemelne, — azon már lehet csodálkoznunk.

Kedvetlen tértem vissza a *S. Lorenzo di Riva-ba*; s azzal boszultam meg magamat, hogy mikor a buzgó *ganyméd* a vacsora végén elrecczítáta, mily áron kinozta meg emésztő szerveimet: »un rosto di vitello, quaranta centesimi, salata con sale, a ceto

ed oleo: dieci centesimi, due pani: sei centesimi, un bocale di vino: trenta centesimi, ed per la famiglia: venti centesimi — ezt az utóbbi »per la famiglia« — tételt kitéröltem a számlájából.

(Vége köv.)

RÖVID HIREK.

* **Legfelsőbb adományok.** Király ő felsége a krasznahorka-hosszuréti róm. kath. hitközségnek iskola építésére százötven frt, a balánbányai róm. kath. hitközségnek, temploma, lelkészlaka és iskolája helyreállítására kétszáz frtnyi, a tápió-sápi róm. kath. hitközségnek iskola-építésre száz frtnyi, Krempach róm. kath. hitközségnek iskola-építésre kétszáz frtnyi, Salánk gör. kath. hitközségnek iskola-építésre száz frtnyi, Beretke reform. egyház-községnek temploma helyreállítására kétszáz frtnyi, a nagynyiresi gör. kath. hitközségnek, temploma felépítésére, száz frtnyi, a szombathely-egyházmegyei pinka-szent-királyi róm. kath. hitközségnek, temploma helyreállítására és berendezésére egyszáz forintnyi segélyt adományozott.

* **Szabadkán.** ritka ünnepély volt e napokban; hét katolikus lelkész ülte meg egyidejűleg áldozársága negyedszázados évfordulóját, miként azt fölszentelésök alkalmával egykor megfogadták; az ünnepély napján mindnyájan miséztek, aztán lakomára gyűltek az egyik jubilárisnak, Probojesevics János szabadkai belvárosi lelkésznek házához.

* **Miskolczon** a magyarországi minoriták Soldatics M. Bonaventura, a rend generálisának elnöklete alatt, Berényi Gedő eddigi rendfőnököt három évre újra megválasztották.

* **A tiszai bünpör** végtárgyalása befejeztetett. Az összes vádlottak felmentettek és azonnal szabadon bocsáttattak. Az ítélet ellen Szalay, magánvádló Solymossyné részéről felebbezést jelentett be. A 12,000 forintot meghaladó perköltségeket az állam viseli.

* **Deák szobrának öntését** a budapesti Schlick-gyár 60,000 forintért vállalta el. Deáknak 15 lábnyi magas ülő alakja 22,000, az igazságé, a honszeretet alakjáé egyenkint 8,000, az állambölcsességé és a kiegyezést feltüntető csoportozatáé egyenkint 11,000 frtba kerül. Az 1885-iki országos kiállításon egyes alakokat már be fognak mutatni.

* **Ischia pusztulása.** Borzasztó földrengés pusztította el július 28-án a Nápoly melletti kies Ischia szigetét, melynek casamicciolai fürdőjét nagy számmal látogatta a nápolyi előkelőség. A nem nagy sziget minden községe rendkívül sokat szenvedett, legtöbbet Casamicciola, hol egyetlen ép ház sincs, s alig maradt egy-kettő lakható állapotban. A fürdő kétezernyi vendége közül csak kevés menekült meg. A szigeten az összes halottak számát 4—5000-re becsülik. Növelte az áldozatok rendkívüli nagy számát, hogy a földrengés esti 9 óra 50 perczkor állt be, mikor a lakosság már lepihent. A sebesülteket Nápolyba vitték, mert a szigeten nincs ép ház, s az ölnyi magason álló romok alá temetett hullák megfertőztetik a levegőt. A nyomor enyhítésére eddig már másfél millió frank gyűlt össze.

* **„Bük-Sebe, róm. kath. árva-alapítvány.”** A boldog emlékü özvegy Bük Zsigmondné született Sebe Terézia urnő által tett, s az egri főképtalan kezelése alatt levő ugynevezett »Bük-Sebe r. kath. árva-alapítvány« f. 1883. évi szeptember 1-ső napján életbe lép tiz árvaifunak s tiz árva-leányak egyenkint 300 frtos évi segélyezésével, — melynek elnyeréséért az illetők nyolcz éves kortól kezdve tizennégy évesig folyamodhatnak. E segélyben leendő részesüléshez a bold. eml. alapítónő végrendelete 10-ik

pontjában a következő feltételeket kapcsolta: »a) hogy a folyamodó Borsod-megyei (s ha ilyenek nem lennének elegendő számmal, az egri főegyházmegyének mostani területén) törvényes házasságból született s szüleitől már megfosztott vagyontalan árva legyen. Ha azonban az élő szülők elme-háborodottak vagy egészen keresetképtelenek, úgy veendő, mintha nem élnének. b) Ezen nevelési segély csak római katolikus vallásu fiu- és leány-gyermekeknek adható. c) Különösen vétessenek figyelembe a vegyes házasságból származott katolikus gyermekek.« A folyamodók illető plébánosaik által aláírt folyamodásaikat — a kérelmező árvának 1) keresztlevelével; 2) szüleinek elhunytát, vagy főnebb a) szerinti elmebaját, teljes keresetképtelenségét s vagyontalanságát igazoló okmányokkal, 3) tanulási képességéről s erkölcsi viseletéről tanuskodó iskolai bizonyítvánnyal — fölszerelve, folyó 1883-ik évi augusztus hó 15-ik napjáig Egerbe küldjék a Bük-Sebe r. kath. árva-alapítvány főképtalan igazgatójához, Tárkányi Béla apát-kanonokhoz.

IRODALOM.

— A költészet kedvelőinek. A világirodalom kritikája szerint, a nemzetek legnagyobb költői sem képesek utolérni, sőt még csak meg sem közelíteni a zoltárköltészetet. Különös, vagy tán természetes, ha utol nem érhető magasból ered a ránk maradt költemények e legrégebb gyűjteménye, a költészet legelső forrása! s mint mondják, örökké üde forrás, kimeríthetetlen kincse életünknek, gyógyerejű balzsamos kötés, sebeinkre legalkalmasabb; költészet, melyben a kellem és fönség elsőségért vetélkedik; könyv, melynek olvasásával más könyvé föl nem ér. De hol a szó és hasonlat, mely méltán megismertesse azt. Szereted a Petőfiék merész szabadságdalait? a világköltészet legvakmerőbb szabadsághymnusai gyöngye gyermekesírás e költemények mellett. Szereted a szerelmes lyrát, nem veted meg a Petrarkákat? tekintsd a Patriarkák korát, a mi Romeo- és Juliánk minden érzelmei együtt véve sem nyujtanak oly szerelmet, csodálatot és költészetet, mint az egyetlen Énekek Éneke. Szereted Lochlin leányát fájdalom-dalával, az ősi bárdokat ködös, homályos énekekkel? csak Sion leánya, csak Babylon szomoru füzének hárfái mulják azt felül. Szereted a nagyot s az istenit? Homer legistenibb magassága oly alant marad a zoltárok költészetétől, mint az ember szelleme az Isten szellemétől. Mondja La Harpe. A zoltár-költészet multban és jelenben, gyönyörben és keservben, szabadságban és rabfájdalomban, fényben és homályban, mennyben és pokolban felülmul minden emberit, pedig megérti még a kised is, s megisteníti a lángelméket is. Ime egy indoka az embermilliók azon hitének, mely szerint e költemények szerzője nem emberi erő, hanem isteni Lélek. Írói az emberiség legelső látnokai, költői, királyai. Legtöbbjét Dávid írta. Minden századok s műveltebb nemzetek óhajtták saját költészetüknek megszerezni. Os izrael halhatatlan büszkesége, Róma ritusának legrágább gyöngyszeme, az új-reformationnak páratlan ékessége. Leghíresebb, legmagasztosabb mű, mely a századok folyamában, a nemzetek költészetében valaha megjelenhet. Hazánk s költészetünk ezredéves oltárainál ki nem ohajtaná az öröklet e költészetét birni s látni, mint kelnek föl négyezredéves árnyakból az őskor lelkei, látnokai, félistenei, hogy költészetünk ifjabb Geniusával kezet szorítsanak. Főnt jelzett mű, Dávid király neve alatt összegyűjtött mind a százötven zoltár magyar verses fordítása a m. tud. Akadémia f. é. febr. h. szépirodalmi osztálygyűlésén kifejezett ohaj szerint, sajtó alá rendeztetvén, legközelebb meg fog jelenni. Nem idézhetem szerénytelenség nélkül

